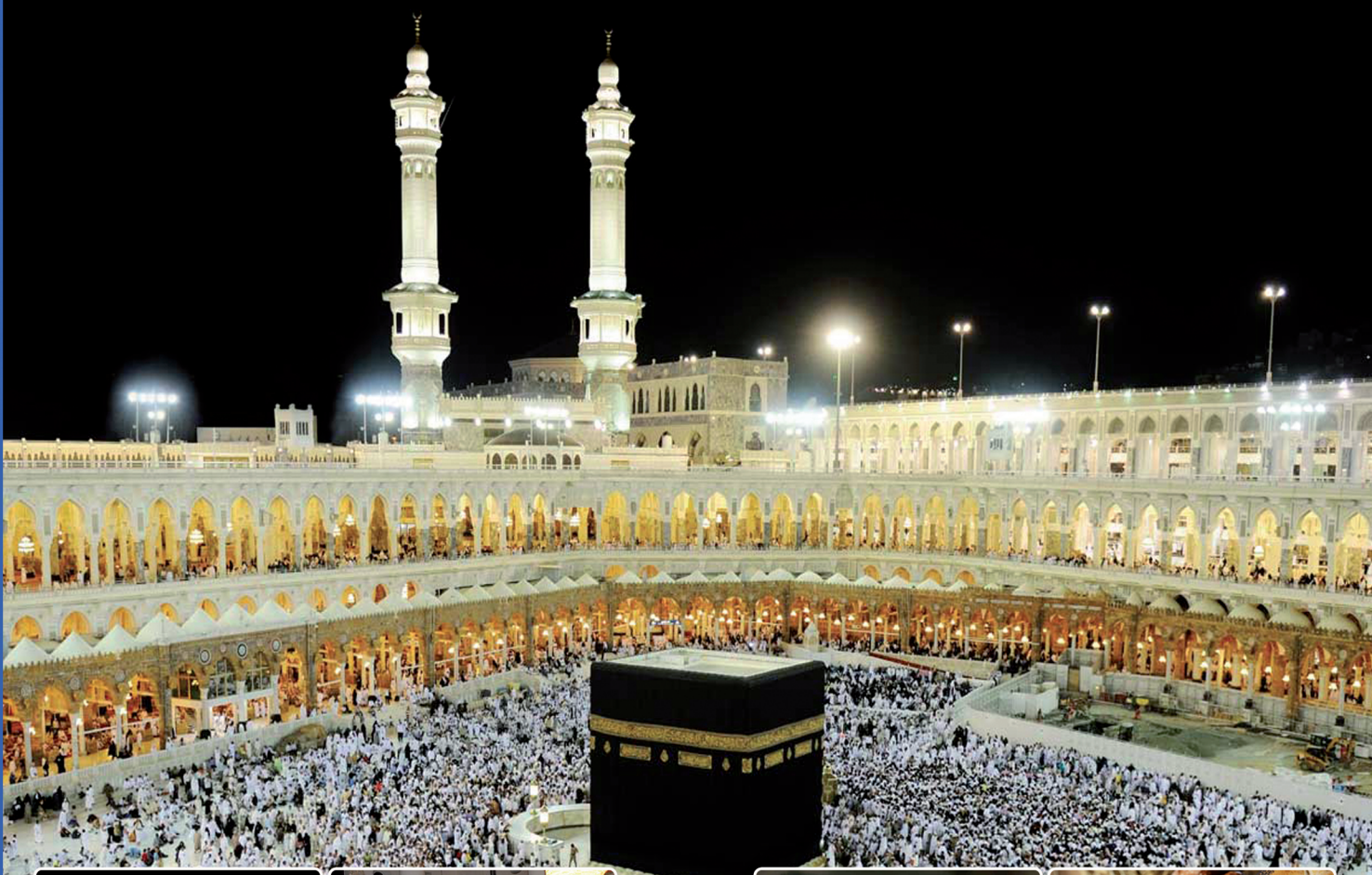

საღი მთვარე

გილოცავთ მარხვის დაწყებას

მარხვა

თერავიჰის
ლოცვა

მონყალევა

ფითრის
მნიშვნელობა

წინასიყვარულმა

ძვირფასო მკითხველნო! მოგესალმებით, მოწყალე და მწყალობელი ალლაჰის სახელით! უზენაესმა ალლაჰმა თავისი წყალობა და ბარაქა არ მოგაკლოთ. უპირველეს ყოვლისა, უსაზღვრო ქება-დიდება სამყაროს გამჩენ უზენაეს ალლაჰს, რომ კიდევ ერთხელ მოგვცა საშუალება, ამ წლის მარხვის თვეს - რამადანს მოვსწრებოდით და მის წინაშე ეს თვე ღვთისმსახურებაში გაგვეტარებინა. გულითადად მოგილოცავთ მადლმოსილებით აღსავსე, უძვირფასესი რამადანის მთვარის დადგომას, გისურვებთ რწმენის სიმტკიცეს, სულიერ სიმშვიდეს, ჰალა-ლი სარჩოს მოპოვებას და უზენაესი ალლაჰის კმაყოფილების დამსახურებას.

სწორედ რამაზნის მთვარეში დაიწყო მუჰამედ შუამავალზე ს.ა.ვ უსაზღვრო ცოდნისა და დაუსრულებელი წყალობის მქონე უძვირფასესი წიგნის, ყურანის ზეგარდმოვლენა, რაც 23 წლის განმავლობაში გრძელდებოდა. წმინდა ყურანის მოვლინებამ კაცობრიობა იხსნა უვიცობისაგან, განადგურებისაგან და გამოიყვანა სიბნელიდან სინათლეში, ასევე ადამთა მოდგმას უჩვენა სწორი და ჭეშმარიტი ცხოვრების გზა, რომლითაც შეიძლება ადამიანმა მოიპოვოს ამქვეყნიური ბედნიერება და საიქიო ხსნა. სურა „ჰადიდის“ მე-9 აიათში ნაბრძანებია:

„იგია, რომელიც ავლენს თავის მსახურზე ცხად აიათებს, რათა გამოგიყვანოთ სიბნელიდან სინათლეში. შეჭველად, ალლაჰი ღმობიერი და მწყალობელია თქვენ მიმართ.“

როგორც ვიცით, რამადანის თვე იმითაც გამოირჩევა სხვა თვეებისგან, რომ ამ თვეშია ყადირის ღამე, რომელიც ათას თვეზე უფრო ხაირიანია. წმინდა ყურანის ზეგარდმოვლენაც სწორედ ამ ღამეს დაიწყო. უზენაესი ალლაჰი სურა ყადირის მე-3 აიათში შემდეგს ბრძანებს: **„ყადირის ღამე ათას თვეზე უფრო უკეთესია.“**

უზენაესი ალლაჰი სურა ბაყარას 185 აიათში ბრძანებს: **„რამადანის თვეა, რომელშიც ზემოვლინებული იქნა ყურანი ჭეშმარიტ გზად ხალხისთვის და ცხად ცნობარად ჭეშმარიტი გზისა და განმასხვავებლად ჭეშმარიტებისა ბათილისგან...“**

ზემოთ მოცემულ აიათში ნათლად ჩანს წმინდა ყურანის ზეგარდმოვლენის მიზანი რომლითაც ადამიანებს შეეძლებათ სიმართლისა და სიცრუის ერთმანეთისგან განსხვავება. მასში ეფექტური და გონივრული მაგალითებით საუკეთესოდ არის ახსნილი საკითხები. საოცრად მდიდარი განმარტებების მქონე წიგნი ადამიანებს ღრმად დაფიქრებისა და სიბრძნის მიღებისკენ უბიძგებს. ვინაიდან ადამიანი გონიერ არსებად არის გაჩენილი და აქვს აზროვნების უნარი, ის ვალდებულია, ეს ყველაზე მნიშვნელოვანი წყალობა გამოიყენოს, პასუხისმგებლობის გრძნობა გამოიჩინოს, წმინდა ყურანი ცხოვრების მეგზურად გაიხადოს და იცხოვროს იმ პრინციპებით, რომლებიც მასშია მოცემული.

უზენაესმა ალლაჰმა წმინდა ყურანის სახით კაცობრიობას ფასდაუდებელი წყალობა მოუვლინა. გამომდინარე აქედან, ყველანი ვალდებული ვართ, აღნიშნული ამანათი, რომელმაც საუკუნეების განმავლობაში ჩვენამდე უცვლელად მოაღწია, გავითავისოთ და მისი კანონები ცხოვრებაში გავატაროთ, ერთგულად დავიცვათ და მომავალ თაობებს უცვლელად გადავსცეთ.

სულისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი საზრდო ჭეშმარიტი რწმენაა. ალლაჰის მორწმუნე და მასზე მინდობილი ადამიანი, მისგან იღებს სულიერ საზრდოსა და ძალას, იგი მუდმივად საჭიროებს უზენაესი ალლაჰის დახმარებას. სწორედ უზენაესი ალლაჰის რწმენა და მასზე მინდობა გვექცევა ნდობისა და სიმშვიდის უშრეტ წყაროდ.

ამიტომაც რამადანის თვე სულიერი ამაღლების, განვითარებისა და ჩამოყალიბების საუკეთესო შესაძლებლობაა ადამიანისათვის.

უზენაესმა ალლაჰმა დაგლოცოთ, რწმენა გაგიძლიეროთ და მოგცეთ ღვთისმსახურების შესრულების ძალ-ღონე. უზენაესი ალლაჰი იყოს ყველგან და ყოველთვის ჩვენი შემწე და მფარველი.

رمضان المبارك

„მარხვა“

„ჰეი თქვენ რომელთაც ირწმუნეთ! სავალდებულო გახდა თქვენდა მარხვა, როგორც სავალდებულო იყო მათთვის, ვინც თქვენ უწინარეს იყო, ეგების დაცული იქმნეთ ყოველივე ცუდისგან.“ (ყურანი 2/183)

მარხვის ღვთისმსახურების შესრულება ჰიჯრიდან, ანუ შუამავლის (ს.ა.ს) მექადან მედინაში გადასვლიდან, წელიწად-ნახევარში მუსლიმთათვის სავალდებულო გახდა. ყურანში და ჰადისებში მარხვა ნახსენებია არაბული სიტყვით „საჰმ“, ან „სიამ“, რომელიც შორს დგომას, თავშეკავებას, ხელის შეშლას ნიშნავს. როგორც რელიგიური ტერმინი ნიშნავს დილის ლოცვის დროიდან მზის ჩასვლამდე მიზანმიმართულად, მარხვის მიზნით ჭამის, სმისა და სქესობრივი კავშირისგან თავის შეკავება.

მარხვასა და რამაზნის თვეს შორის ძალიან მჭიდრო კავშირია. ებუ ჰურაირას (რ.ა.) გადმოცემულ ჰადისში შუამავალი (ს.ა.ს.) ბრძანებს:

„რამაზნის თვე რომ დადგება, სამოთხის კარები გაიღება, ჯოჯოხეთის კარები დაიხურება და სატანა ჯაჭვით არის დაბმული!“ (ბუხარი, საჰმ 5, ბედულ-ჰალე 11; მუსლიმი, სიამ 1, 2, 4, 5)

მარხვა ადამიანის თავშეკავების უნარზეა დამოკიდებული და ამ უნარს ავითარებს. ჩვენ ვიცით, რომ თავშეკავების გარეშე, როდესაც ადამიანი წონასწორობას კარ-

გავს, მრავალი ცოდვა და დანაშაული ხდება. მარხვის დაცვა შინაგანი გრძნობების, ეგოიზმის, ვნებების, ცდუნების და სურვილების გაკონტროლება და ცნობიერსა და ქვეცნობიერს შორის გამართული ბრძოლაა. ქვეცნობიერი რომ ცნობიერზე არ გაბატონდეს, საჭიროა ქვეცნობიერის მუდმივი კონტროლი. თუ ადამიანის სურვილები და ვნებები კონტროლს არ ექვემდებარება, შედეგი სავალალო იქნება. მარხვა ადამიანს პასუხისმგებლობის ცნობიერებას უძლიერებს, ის გრძნობს საკუთარ პასუხისმგებლობას.

დედამიწაზე გაჩენილ არსებებს შორის ადამიანი ღმერთის ყველაზე საოცარი ქმნილებაა, ადამიანში ურთიერთსაპირისპირო ელემენტების სინთეზიამოთავსებული, მარხვის დროს ადამიანი სულისა და ხორცის ჭიდილშია. თუ ადამიანი გონიერია, სულიერი მხარე იმძლავრებს. ადამიანში ურთიერთსაპირისპირო გრძნობების მუდმივი ჭიდილია, თუ სხეული იმძლავრებს, ადამიანს ცდუნებები დასძლევს, ხოლო თუ სულიერი მხარე გაძლიერდება, ადამიანს ამაღლებული გრძნობები და სასარგებლო სურვილები გაუჩნდება. მარხვის დროს სხეული მშვიდობა რჩება, რათა სულმა იკვებოს. სულის კვებისას კი წყვილიაღში დარჩენილი გული და გრძნობები, გონება და ცნობიერება განათდება. აქამდე ბრმა, გულისხმიერი ხედვა დაინახავს, გულისყური მოსმენას შეძლებს და ა.შ. შეი-

ძლება ითქვას, რომ მარხვა ადამიანის სულს აცოცხლებს.

მარხვა ადამიანის სურვილებისა და მოთმინების წვრთნაა. მარხული ადამიანი დილიდან საღამომდე სულის წვრთნაშია და ცდუნებებს იგერიებს. ცხოვრება, სასიამოვნო და ბედნიერი დღეების გარდა, ზოგჯერ გაჭირვებულ და უბედურ დღეებს გვარგუნებს ხოლმე. მოთმინება კი მიზნის მისაღწევად ერთერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი გასაღებია, ეს კი მის წარმატებას უწყობს ხელს. ამიტომ შუამავალი (ს.ა.ს.) ბრძანებდა: **“მარხვა მოთმინების ნახევარია!”** (იბნ მაჯე, სიამ 44)

გარდა ამისა, *შუამავალი (ს.ა.ს.)* მორწმუნეებს ურჩევდა, *მარხვის დროს უბედობისგან, კამათისა და ჩხუბისაგან თავი შეეკავებინათ, ხოლო თუ სხვისი მხრიდან თავდასხმის შემთხვევა დაფიქსირდებოდა, მარხული ადამიანის ყველაზე საუკეთესო პასუხი შემდეგი უნდა იყოს: “მე ვმარხულობ!” (ბუხარი, მუსლიმი, -სავმ).*

ადამიანის ჯანმრთელობაზე მარხვის დადებითი გავლენა პროფესიონალი მედიკოსების მიერ დამტკიცებული და გახმოვანებულია. ჩვენს დროში ჯანმრთელობის ერთერთი პრობლემა სიმსუქნე და გაციხმოვანებაა, ამიტომაც ზოგჯერ წონაში დაკლების მიზნით ადამიანები სიცოცხლისათვის საშიშ მეთოდებს მიმართავენ. მარხვის წესისამებრ დაცვა მთელი წლის განმავლობაში დატვირთულ რეჟიმში მომუშავე კუჭის დასვენებას უზრუნველყოფს. მარხვის დროს მანამდე ორგანიზმში შენახული საკვები ნივთიერებები იხარჯება და მათ ადგილს ახალი ნივთიერებები შეავსებს, ამიტომ სხეულში ერთგვარი განახლება ხდება. *შუამავალი (ს.ა.ს.)* ბრძანებდა: **“იმარხულეთ და ჯანმრთელობა მოიპოვეთ!”** (ებუ ნაიმ-ქითაბუ ტიბ)

სხვა მხრივ რომ შევხედოთ, მარხვის დროს ადამიანი ღარიბებისა და გაჭირვებულების მდგომარეობას უკეთ წარმოიდგენს ხოლმე. მდიდარი ადამიანი, რომელიც ყოველთვის გემრიელი კერძებით იკვებება და არ იცის, რა არის შიმშილი, მარხვის დროს საკუთარ თავზე გამოსცდის, თუ რა არის შიმშილი და შეჭირვებული ცხოვრება. ეს გამოცდილება მას სულ სხვა ხედვას განუვითარებს და ღარიბებს უფრო მეტი მონყა-

ლების თვალთ შეხედავს.

რამაზნის თვე, როგორც წესი, მთელი მუსლიმი საზოგადოებისთვის სულიერ სამყაროში ერთგვარი მოგზაურობაა. ამ თვეში მუსლიმები უფრო ნაყოფიერ სულიერ ცხოვრებას ეწევიან, მუსლიმები დღისით მარხულობენ, ღამით თერავიჰის ლოცვებს ასრულებენ, ამას ემატება ფითრის მონყალების გაცემა, ყადირის ღამე და ამგვარად მთელი თვის განმავლობაში აქტიური რელიგიური ცხოვრება მიმდინარეობს. მორწმუნე ადამიანი, რომელსაც საპატიო მიზეზი არ გააჩნია და რამაზნის თვეში არ მარხულობს, ცოდვას სჩადის და ამავე დროს ბევრ მადლს და წყალობას კარგავს. საპატიო მიზეზისა და დავინყების გარდა, სხვა შემთხვევაში რამაზნის მარხვის მომშლელი რომელიმე შემთხვევის დროს მარხვა აუცილებლად უნდა ანაზღაურდეს. პირს, რომელიც არის მგზავრი, ან ავადმყოფი, შეუძლია არ იმარხოს, თუმცა ჩვეულებრივ სიტუაციაში გაცდენილი მარხვა უნდა ანაზღაურდეს. მაგალითად, ავადმყოფისთვის ჩვეულებრივი მდგომარეობა გამოჯანმრთელებაა. ასევე უფლება აქვთ, არ იმარხონ ორსულებმა და დედებმა, რომლებიც ბავშვს ძუძუს აწოვებენ, ეს იმ შემთხვევაში, თუ ბავშვის ჯანმრთელობისთვის ზიანის მიყენების რისკია. ღრმად მოხუცებული მორწმუნეები, რომლებიც მოხუცებულობის მიზეზით ვეღარ მარხულობენ, ფიდიეს იხდიან. ფიდიე დღეში ერთი ღარიბის საშუალოდ გამოკვებაა, ან შესაბამისი ოდენობის ფულის გაცემითაა განსაზღვრული.

ამრიგად, ყოველი მორწმუნე მუსლიმი ვალდებულია, იცხოვროს ღმერთის ბრძანებებისა და აკრძალვების შესაბამისად, ამ წმინდა მადლიან თვეში იმარხულოს, შეასრულოს სხვადასხვა ღვთისმსახურება, გაცეს ფითრის მონყალება, მიეცეს სულიერ სიმშვიდეს და განიწმინდოს ცოდვებისგან, მოერიდოს ფუჭსიტყვაობას და ცრუ რწმენებს, ყურადღება მიაქციოს სიტყვებსა და ქმედებებს, რათა მიიღოს სულიერი სიმშვიდე, ღვთის შეწევნა და დალოცვა.

„იმარხულე და მიიღე სულიერი სიმშვიდე“

ინეზა ჩხიკვაძე

**სამართალ მცოდნეობის ფაკულტეტი
მესამე კურსი**

ლევან გუტგინიძე

თერაფიის ღოცვა

სიტყვა „თერაფი“ არაბული სიტყვაა. იგი „თერფი“-ის მრავლობითი ფორმაა და დასვენებას, გახარებას, ან კიდევ საქმის გაიოლებას ნიშნავს. თერაფიის ღოცვა რამაზნის თვეში ღამის ღოცვის ბოლო სუნეთის შემდეგ 2-2, ან 4-4 მუხლებს შორის შესვენებით სრულდებოდა და აქედან დაიმკვიდრა ეს სახელი, რომელიც ჰადისებში „ყიამუ შეჰრი რამაზან“ (რამაზნის თვის ღოცვა) და „იჰიაუ ლეილ რამაზან“ (რამაზნის ღამეების ფხიზლად და ღვთის მსახურებაში გატარება) სახელებითაა მოხსენიებული (დიახეთის ისლამის ენციკლოპედია 2011, 40 ტ. 482 გ.).

რაც შეეხება იმას, თუ როგორ ასრულებდა მუჰამედ შუამავალი ზემოთ ნახსენებ ღოცვას, სხვადასხვა გადმოცემა და ჰადისი არსებობს. იმ დროისთვის მუჰამედ შუამავალი, რამაზნის თვის გარდა, სხვა დროებში, ფარდი ღოცვების გარდა, სხვა ღოცვებს (ნაფილე) სახლში ასრულებდა. ერთერთი გადმოცემის თანახმად, მუჰამედ შუამავალი ილთიყაფში (გარკვეული დროით განმარტოება) ყოფნის დროს, მისთვის განსაკუთრებულ ერთ კუთხეში ღოცვისას, მის ღოცვას თან მიჰყვა რამდენიმე მლოცველმა. მეორე დღეს ამ ღოცვის შესახებ ყველას მოუყვეს. შესაბამისად, მუსლიმების რაოდენობა ყოველდღე მატულობდა. როცა შეამჩნია მუჰამედ შუამავალმა, რომ მის ღოცვას მუსლიმები თან მიჰყევოდნენ, მეჩეთში ეს ღოცვა აღარ შეასრულა. მუსლიმები დიდი ღოდინის შემდეგ დაიშალნენ. მომდევნო დღეს მუჰამედ შუამავალმა მუსლიმებს მოუწოდა: „ვხედავ, რასაც სჩადიხართ, ეს ღოცვა სახლში

შეასრულეთ იმიტომ, რომ ფარდი ღოცვების გარდა, სხვა ღოცვების სახლში შესრულება უფრო ძვირფასია“ (ბუჰარი, ეზან 424). სხვა გადმოცემის მიხედვით, მუჰამედ შუამავალმა როცა შენიშნა, რომ მასთან ერთად ღოცულობდნენ, აღარ ილოცა და უთხრა: „შემემინდა, რომ ღამით ეს ღოცვა თქვენთვის ფარდი არ გამხდარიყო“ (ბუჰარი, ეზან 423).

„და ღამის ერთ ნაწილში ილოცე (ყურანით) კერძოდ, ეს შენთვის განსაკუთრებული და დამატებითი (ნაფილე) ღოცვაა. ეგების ღმერთმა შენ მოგმადლოს ადგილი ქებული“ (ყურანი 17/79).

სწავლულთა ერთი ნაწილის თანახმად, მუჰამედ შუამავალს აიათში ნაბრძანები დამატებითი ღოცვის შესრულებისას მიჰყვნენ. შუამავალი ყოველ ღამე ნაძინების შემდეგ გაიღვიძებდა და ამ ნაბრძანებ ღოცვას ასრულებდა. ეს რომ შენიშნეს მუსლიმებმა, მის ღოცვას თან მიჰყვნენ. წმინდა აიშე მუჰამედ შუამავლის ამ ღოცვის შესახებ ასე გადმოგვცემს:

„შუამავალმა ერთერთ ღამეს, შუალამისას მეჩეთში გავიდა და ილოცა. რამდენიმე ადამიანმა მის ღოცვას თან მიჰყვა. მეორე დღეს თანამიმდევრებმა თქვეს, რომ ალლაჰის შუამავალმა ღამე მეჩეთში ნაფილე ღოცვა შეასრულა. მან მეორე ღამესაც ეს ღოცვა შეასრულა. თანამიმდევრებმა კიდევ თქვეს ამის შესახებ. მესამე ღამეს მრევლის რაოდენობამ საგრძნობლად მოიმატა. შუამავალმა ეს ღოცვა ისევ შეასრულა. შემდეგ ღამეს კი მეჩეთი მთლიანად მლოცველებით გაივსო. იმ ღამეს შუამავალი დილის ღოცვამდე აღარ

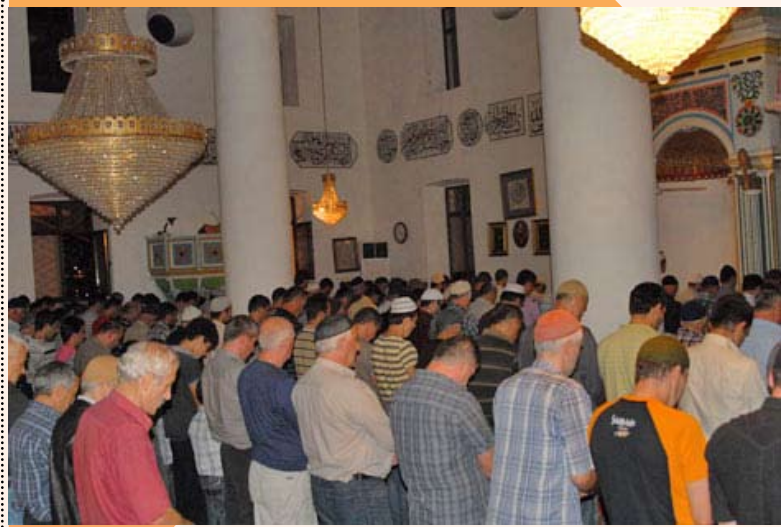
გავიდა. დილის ლოცვა როცა შეასრულეს, მრევლისკენ მობრუნდა და განუცხადა:

„მე ვხედავ, რასაც აკეთებთ, მაგრამ ვშიშობ, რომ ეს ლოცვა თქვენთვის სავალდებულო არ გახდეს და მისი შესრულება არ გაგირთულდეთ“ (ბუჰარი, თერავიჰ, 1; მუსლიმი, მუსაფირინ, 177).

ერთერთ ჰადისში წმინდა აიშეს ეკითხებიან, თუ როგორ და რამდენ მუხლს ლოცულობდა მუჰამმედ შუამავალი რამაზნის თვეში, დროის ლოცვების გარდა, სხვა (ნაფილე) ლოცვებს. მან ასე უპასუხა: „მუჰამმედ შუამავალს, არც რამაზნის თვეში და არც რამაზნის თვის გარდა, სხვა დროებში თერთმეტ მუხლზე მეტი არ ულოცავს, მაგრამ მისი ოთხი მუხლის ლოცვის სილამაზე და ხანგძლივობა არ მკითხოთ. კიდევ ოთხ მუხლს ილოცავდა, არც მისი სილამაზე და ხანგძლივობა არ მკითხოთ, ამის შემდეგ სამ მუხლს ვითრის ლოცულობდა“ (ბუჰარი, თეჟეჟჟუდ 608).

როგორც შუამავლის დროს, ასევე წმინდა აბუ ბაქრის პერიოდშიც ეს ლოცვა ცალცალკე სრულდებოდა. მრევლის ნაწილი მეჩეთებში განცალკევებული ლოცულობდა. ამ ლოცვის ერთობლივად შესრულება წმინდა ომარის ხალიფობის დროიდან დაიწყო. რადგან ფარცად დაწესება უკვე გამორიცხული იყო, 635 წელს უბეი ბინ ქაბის ხემძღვანელობით ეს ლოცვა ერთობლივად დაიწყეს. მიუხედავად იმისა, რომ თერავიჰის სახლში ლოცვა უფრო უკეთესია, სწავლულები მოგვიწოდებენ, რომ ეს ლოცვა მეჩეთებშიც უნდა სრულდებოდეს, რადგან რამაზნის თვეში მეჩეთები მიტოვებული არ დარჩეს (დიანეთის ისლამის ენციკლოპედია 2011, 40 ტ. 482 გ.).

გადმოცემებში ნახსენებია მუხლების შემდეგი რაოდენობა: რვა, ათი, თექვსმეტი, ოცი, ოცდათექვსმეტი, ორმოცი და უფრო მეტიც. წმინდა ომარის პერიოდში მისი დავალებით უბეი ბინ ქაბი რამდენიმე წელს რვა მუხლს, მერე კი ოც მუხლს ალოცებდა. ერთობლივად ოცი მუხლის ლოცვა ტრადიციად ამ დროიდან დამკვიდრდა. გადმოცემების თანახმად, პირველი რვა მუხლი არის სუნნეთი მუეჟქედე, ხოლო დანარჩენი კი - მუსთეჰაბი. სხვა ლოცვებთან განსხვავებით ამ ლოცვის მუხლების რაოდენობაზე უფრო მეტად ყურადღება უნდა ექცეოდეს მის ხა-

რისხსა და ხანგძლივობას, როგორც ზემოთ მოცემულ ჰადისშია ნახსენები. თავდაპირველად თერავიჰის ლოცვა საკმაოდ ხანგრძლივად სრულდებოდა. რადგან ყველას არ შეეძლო ხანგრძლივი ლოცვა, მოგვიანებით, მლოცველთა გამრავლების მიზნით, საჭიროდ ჩათვალეს, რომ მოკლე აიათებით ელოცათ. ყიამზე (ფეხზე) დგომისას უფრო მისაღებია გრძელი ერთი აიათი, ან მოკლე სამი აიათის კითხვა. დიდი ყურადღება უნდა ექცეოდეს ლოცვის პირობებს, წესებს და თანრიგს, რომ ალლაჰის მადლიერება მოვიპოვოთ.

“ვაი იმ მლოცველებს, ისინი რომელნიც უგულისყურად ასრულებენ ლოცვას” (სურა ყურანი 107/4,5).

თერავიჰის ლოცვის დრო ღამის ლოცვის შემდეგ იწყება და განთიადის დადგომამდე გრძელდება. მისი შესრულება იწყება მარხვის პირველი დღის წინა ღამით და მთავრდება მარხვის ბოლო დღის წინა ღამეს. ლოცვისათვის არც ეზანი და არც ყაამეთი არ იკითხება. თავის დროზე ლოცვის შეუსრულებლობის შემთხვევაში სხვა დროისთვის შესრულება არაა აუცილებელი. ყოველი ოთხი მუხლი ლოცვის შემდეგ შესვენებაა, რომლის დროსაც სასურველია საღავათისა და სხვადასხვა ვედრების წარმოთქმა.

“ვინც წრფელი რწმენითა და უზენაესი ალლაჰისგან ჯილდოს მოლოდინით, რამაზნის თვეს ღვთისმსახურებაში გაატარებს, ალლაჰი მას წარსულში ჩადენილ ცოდვებს მიუტევებს” (მუსლიმი, სალატულ მუსაფირინ, 25; ებუ დავუდ, რამაზან 1).

მონაწილეობა

ადამიანი ამ ქვეყნად მოვლენილ არსებებს შორის ყველაზე სრულყოფილი ქმნილებაა. ადამიანებს შორის არსებით განსხვავებას, როგორცაა: ძლიერი და სუსტი, ჯანმრთელი და ავადმყოფი, მდიდარი და ღარიბი, ემსახურება საზოგადოებრივი წესები, წესრიგის დაცვა და ჰარმონიზაცია. საზოგადოებრივი ცხოვრების ერთერთი ყურადსაღები ფაქტორი სიმდიდრე და სიღარიბეა, რომლებიც წარმოადგენს ურთიერთსაპირისპირო ეკონომიკურ საფეხურებს. იმისათვის, რომ შეძლებული ადამიანები სიმდიდრის მონებად არ იქცნენ, გაჭირვებულებს კი მდიდრების მიმართ არ გაუჩნდეთ სიძულვილის და შურის გრძნობა, დაცული იყოს საზოგადოებრივი წესრიგი და პიროვნებებმა ერთმანეთს სიყვარულითა და ნდობით დაუკავშირდნენ, საჭიროა ხელგაშლილობა და მონაწილეობის გაღება. ისლამი - საზოგადოების მონესრიგებული სისტემაა ღარიბსა და მდიდარს შორის თანასწორობისა და სიყვარულის უზრუნველსაყოფად.

მონაწილეობა სხვათა დახმარებას, პატივისცემას, თანაგრძნობასა და თანადგომას ნიშნავს. შეძლებისდაგვარად გაჭირვებულებზე ხელის განოდება და მათთვის დახმარების გაწევა უზენაესი ალლაჰის საყვარელი საქმეებიდან ერთერთია. ადამიანის მიერ მისთვის ძალზე საჭიროს, უფრო გაჭირვებული ადამიანისთვის მიცემა უდიდესი მონაწილეობაა.

მონაწილეობა — უზენაესი ალლაჰის ერთერთი თვისებებია. უზენაესმა ალლაჰმა იწეა, რომ ადამიანმა ნაბოძები სიკეთე სხვასაც ასარგებლოს. ამიტომაც ისლამში აუცილებელ პირობად დანესდა მონაწილეობის გაღება, რომელსაც საზოგადოებისთვის ძალიან კარგი შედეგი მოაქვს როგორც სოციალური, ასევე ეკონომიკური თვალსაზრისით.

ადამიანი გაღებული მონაწილეობის საფასურს ალლაჰისგან უნდა ელოდოს და მონაწილეობის გაღებისა არ უნდა შეეშინდეს, ვინაიდან გამჩენი ალლაჰი მონაწილეობის გამღებ ადამიანს, რომელიც ყოველწამს ყველა არსებისადმი მონაწილეობს

იჩენს, უფრო მეტს უწყალობებს.

უზენაესი ალლაჰი სურა ბაყარას 261-ე და 271-ე აიათებში ასე ბრძანებს: „იმათი მდგომარეობა, რომელნიც თავის ქონებას ხარჯავენ ალლაჰის გზაზე, იმ მარცვლის მდგომარეობას ჰგავს, რომელმაც შვიდი თავთავი გამოიღო, თითო თავთავში კი ასი მარცვალია. და ალლაჰი გაუმრავლებს, ინებებს ვისაც. ალლაჰი ყოვლისმომცველია, ყოვლისშემძლეა“.

„რომელნიც გასცემენ მონყალებას თავიანთი ქონებიდან ღამითა თუ დღისით, ფარულად თუ აშკარად, სწორედ, იმათ აქვთ საზღაური თავიანთ უფალთან. და არცა შიში ექნეთ და არცა დამნუხრდნენ ისინი“.

ხოლო ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს) ჰადისში გვამცნობს: „ის, ვინც ქონებას ალლაჰის გზაზე დახარჯავს, დახარჯულის სანაცვლოდ შვიდასჯერ მეტ ჯილდოს მიიღებს“ (თირმიზი, ფედაილულ ჯიჰად 4/1625).

ზემოთ მოყვანილი აიათი და ჰადისი ნათელს ფენს იმ აზრს, რომ მონყალების გაღებისას გამლებს არაფერი აკლდება, პირიქით, მხოლოდ ემატება. მონყალების გაღება, ქონებას არა მხოლოდ ზრდის, არამედ მის მფარველობას უწყობს ხელს და განადგურებისაგან იცავს. ადამიანის ხელთ არსებული ქონება ყოველწამს განადგურების საფრთხის ქვეშაა. მონყალებად გაღებული ქონება ალლაჰის წინაშე პატრონის გულწრფელობის შესაბამისად იქნება დაცული და მარადიულ კაპიტალად იქცევა. მონყალებად გაღებული

ქონება ჩვენია, ხოლო არასწორად გამოყენებული - გაფლანგულია.

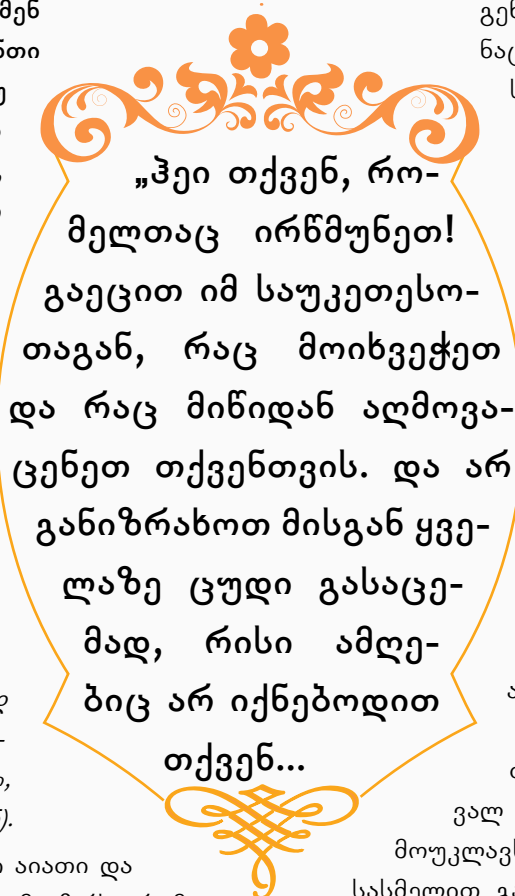
„რასაცა გასცემ შენია, რაც არა - დაკარგულია“.

მონყალება, მატერიალურთან ერთად, სულიერებას აძლიერებს და პიროვნებას აღამაღლებს და სულიერი სრულყოფილების მოპოვებაშიც ეხმარება. მონყალებად გაღებულ სულ მცირესაც კი გამჩენი ალლაჰი ხედავს, იმის ჯილდოს წარმოუდგენლად ზრდის და მის სა-

ნაცვლოდ შეუდარებელ საზღაურს იძლევა. ეს იმის მაჩვენებელია, რომ უზენაეს ალლაჰს მონყალების გაცემა უსაზღვროდ მოსწონს. მუჰამმედ შუამავალი (ს.ა.ს) ბრძანებს: „მუსლიმს, რომელიც სულიერ ძმას ტანსაცმლით შემოსავს, ალლაჰი სამოთხის მწვანე ტანსაცმელს ჩააცმევს, ხოლო ვინც მშიერს დააპურებს, ალლაჰი მას სამოთხის ხილით გაუმასპინძლდება, ვინც მწყურვალ მუსლიმს წყურვილს

მოუკლავს, მას სამოთხის სუფთა სასმელით გაუმასპინძლდება“. (ეზუ დავუდი, ზეჟათი 41/1682)

მონყალება ყველაზე ღამაში გამოხატულებაა ისლამის იდეისა. თანაგრძნობა და გულისხმიერება ესაჭიროება ღვთის მიერ გაჩენილ ყველა არსებას. ყურანის მიხედვით, რომ ვიყოთ ჩამოყალიბებული მორწმუნენი და შევძლოთ ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვება, მონყალებად ჩვენთვის ყველაზე საყვარელი რამ უნდა გავიღოთ. ამ საკითხთან დაკავშირებით უზენაესი ალლაჰი სურა ბაყარას 267-ე

აიათში ასე ბრძანებს:

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! გაეცით იმ საუკეთესოთაგან, რაც მოიხვეჭეთ და რაც მიწიდან აღმოვაცენეთ თქვენთვის. და არ განიზრახოთ მისგან ყველაზე ცუდი გასაცემად, რისი ამლებიც არ იქნებოდით თქვენ, გარდა თვალმოხუჭვისა. იცოდეთ, რომ ალლაჰი ყოვლადმდიდარია, ყოვლადქებულია“.

ადამიანისთვის ამქვეყნად ყველაზე მნიშვნელოვანი და ძვირფასი ორი რამ არის - სიცოცხლე და ქონება. სამოთხის დამსახურება და ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვება, მათი ალლაჰის გზაზე გაღებოთა შესაძლებელი. გაღებული მონყალების მარადიულობასთან დაკავშირებით მუჰამმედ შუამავალი (ს.ა.ს) შემდეგს გვამცნობს: „ადამიანი როგორც კი კვდება, მას სამი ქმედების გარდა ყველა ქმედების სიკეთე უწყდება. ეს ქმედებები შემდეგია: 1. გაღებული მონყალება, რომელიც მუდვივად სიკეთის წყაროა, 2. მისგან გაღებული ცოდნა, რომლითაც შთამომავლები იზრდებიან, 3. აღზრდილი შვილი, რომელიც მისთვის ვედრებას აღავლენს“.

მონყალების გაღებისას ყურადღება უნდა გამახვილდეს იმაზე, თუ ქონება როგორი გზითაა მოპოვებული. მონყალება ჰალალი მოგებიდან უნდა გაიცეს, რადგან ამქვეყნიური და საიქიო ბედნიერების სათავე მხოლოდ ჰალალი მონაპოვარია. უზანაესი ალლაჰის კმაყოფილების დამსახურება მხოლოდ ჰალალი გზით მოპოვებული

ქონებიდან გაღებული მონყალებით შეიძლება, რადგან მხოლოდ ჰალალი მონაპოვარია ალლაჰისთვის მისაღები. ადამიანმა უნდა გაუფრთხილდეს და ყურადღება მიაქციოს მონყალებად გასაღებ ქონებას, რადგან ჰარამი გზით მოპოვებული გაღება, მას სარგებელს არ მოუტანს. მუჰამმედ შუამავალი (ს.ა.ს) ჰადისში ასე ბრძანებს: „თუ ადამიანი ჰარამ ქონებას მოიპოვებს და მას დახარჯავს ალლაჰის გზაზე, ეს მას ბარაქას არ მოუტანს. მონყალებად თუ გაიღებს, არ ჩაეთვლება. უკან დატოვებულიც მას მხოლოდ ცეცხლთან აახლოვებს, რადგან ალლაჰი ბოროტებას ბოროტებით არ შლის. პირიქით, ბოროტებას სიკეთით ანადგურებს. უეჭველია, რომ ბოროტი ბოროტს ვერ გაანადგურებს“ (აჰმედი, 1/387).

მონყალების გაღება, ეს ის ქმედებაა, რომელიც ამღებსაც კმაყოფილს ხდის და გამჩენსაც. ამიტომ ამ ქმედებით გამონვეული სიხარული გაჭირვებულ ადამიანთა შორის ძალიან დიდია. როდესაც ადამიანს რაიმე გასაჭირი აქვს და ამ დროს კეთილისმქმნელი - ქველმოქმედი მას დახმარების ხელს გაუწვდის, რითაც გაჭირვებას თუ პრობლემას აგვარებს, ამაზე დიდი სიხარულის განცდა წარმოუდგენელია. დღესდღეობით ათასობით და მილიონობით ადამიანი საჭიროებს ზუსტად ასეთ მონყალებასა და გვერდში დგომას. ყველა ჩვენგანის მოვალეობაა მათ გვერდში ყოფნა და მათ მიმართ შეძლებისდაგვარად დახმარება. ცხოვრებაში ყველა ჩვენგანი აღმოვჩენილვართ გასაჭირის, ან რაიმე განსაცდელის წინაშე და ისიც ვიცით, თუ რაოდენ რთულია, როდესაც ვერ უმკლავდები არსებულ ვითარებას და ელოდები ვინმესგან დახმარებას. სწორედამონყალებით, ქველმოქმედური საქმიანობით უნდა შევძლოთ ადამიანების გაჭირვებიდან ხსნა, რაც ადამიანის ძალებზე იქნება დამოკიდებული.

რამადანის თვეში მეტი მონყალება გავიღოთ და მეტი გულისხმიერება გა-

მოვიჩინოთ იმ ადამიანთა მიმართ, ვისაც დახმარება ესაჭიროება, რადგან ამ თვეში გაღებული მონყალეა უფრო მნიშვნელოვანია. ამ საკითხთან დაკავშირებით შემდეგი ჰადისის მოშველიებაა შესაძლებელი. ალლაჰის შუამავალს ჰკითხეს: რომელი მონყალეაა ღირსეული? შუამავალმა უპასუხა: „რამადანის თვეში გაღებული მონყალეა“.

რამადანის თვეში მონყალეების გაღებით გაჭირვებულების გულები გავახაროთ, მათ უნდა ვაგრძნობინოთ ბედნიერება, სიყვარული და თანადგომა. რამადანის ნაყოფიერებით რომ ვისარგებლოთ, აუცილებელია, ზედმინვნით გულუხვი და ხელ-

გაშლილი ვიყოთ. იბნ აბასის გადმოცემის მიხედვით, მუჰამედ შუამავლი (ს.ა.ს.) ყველაზე ხელგაშლილი ადამიანი იყო, განსაკუთრებით კი რამადანის თვეში.

მონყალეა — გულისხმიერების, თანაგრძნობის, თანადგომისა და სიყვარულის გამომჟღავნებაა. ეს კი ალლაჰისთვის ქონების მიძღვნას, ქონების სხვაზე გადაცემას და მარადიული მიზნებისთვის გამოყენებას ნიშნავს. მონყალეების მიზანი ყველა არსების გულუხვად დასაჩუქრება, მათზე ალერსითა თუ თანაგრძნობით მოპყრობა და ამგვარად გამჩენი ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვებაა.

 იმარ მბოქაძე

გვასუხობს თეოლოგი

კითხვა: შეუძლია თუ არა ქალს მეჩეთში ჯუმის ლოცვის შესრულება?

უზენაესი ალლაჰი ყურანში (სურა ჯუმა 62/9) ბრძანებს: ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! როცა მოგიხმობენ ლოცვისთვის პარასკევ დღეს, მაშინვე ისწრაფეთ ალლაჰის ხსენებისკენ და შეწყვიტეთ ვაჭრობა. ეს თქვენთვისეა უკეთესი, რომ იცოდეთ თქვენი! (ყურანი, 62/9).

ქალი საჰაბე უმში ჰიშამ ბინთი ჰარის ბინ ნუ'მანი (რ.ა.) ამბობს: „მე სურა ყაფი ალლაჰის შუამავლის (ს.ა.ს.) ენით ნაკითხულისგან დავიზებირე. ის ამ სურას ყოველ ჯუმას კითხულობდა მინბერზე ყოფნისას, როდესაც ხუტბას კითხულობდა.“ (მუსლიმ, ჯუმა, 13/873.)

ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს.) ამბობს: „ალლაჰის ქალ მსახურებს მეჩეთებში წასვლას ნუ აუკრძალავთ, მაგრამ (მეჩეთში) ისე მოვიდნენ, რომ მათმა სამოსმა და სუნამომ სხვათა ყურადღება არ მიიქციოს.“ (აბუ დავუდ, სალათ, 53/478.)

მუსლიმთა ხალიფამ, ომარ ბინ ხატტაბმა (რ.ა.), ერთერთ ხუტბაზე მიჰრის საკითხი დააყენა დღის წესრიგში. მისი აზრით, ქალები მიჰრში სოლიდურ თანხას, ან სხვა მა-

ტერიალურ ღირებულებებს ითხოვდნენ და ამისათვის გარკვეული ზღვარის დაწესება იყო საჭირო. ამის გაგონებაზე ერთი ქალი ფეხზე წამოდგა და ნისა სურას მეოცე აიათი წაიკითხა: „თუნდაც, რომ მეჰრი უთვალავი ოდენობით გქონდეთ მიცემული“ (ნისა, 4/20.) და ხალიფას შეახსენა, რომ „მათ ამის უფლება ყურანმა მიანიჭა.“ (იბნი ქესირ, თაფსირ, ნისა, 20.)

ეს შემთხვევაც დასტურია იმისა, რომ ქალები ჯუმის ლოცვებს ესწრებოდნენ, ხუტბას ისმენდნენ და ჯამაათთან ერთად ლოცულობდნენ.

სურა ჯუმის მე-9 აიათიდან გამომდინარე, ყველა მორწმუნე, ვისაც საშუალება აქვს, ვალდებულია, შეასრულოს პარასკევის ლოცვა.

უზენაესმა ალლაჰმა უკეთ უწყის.

ლოცვა თვალის ჩინია

მუჰამედ შუამავლის თანამედევარი ლოცვას ასრულებდნენ და უზენაესთან მიახლოების მღელვარებას განიცდიდნენ. ლოცვას ისე ასრულებდნენ, თითქოს ცხოვრებაში უკანასკნელად ლოცულობდნენ. (იბნ მაჯე, ზუჰდი, 15; აჰმედი, V, 412,).

საიდ ებუ ვაყასი მოგვითხრობს: „ამ ქვეყნიდან ერთი ძმა მეორეზე ორმოცი დღით ადრე წავიდა. პირველად გარდაცვლილი ძმისა და საერთოდ ადამიანთა ღირსების შესახებ ხალხმა ლაპარაკი დაიწყო. ეს საუბარი შუამავალს ესმოდა და დაინტერესდა:

„- ნუთუ მეორე ძმა მუსლიმი არ იყო?

ხალხმა უპასუხა: დიას - შუამავალმა ცოტა ხნის შემდეგ მეორე გარდაცვლილი ძმის შესახებ ასე თქვა:

- თქვენთვის თუ არის ცნობილი, რომ ამ ორმოცი დღის განმავლობაში შესრულებულმა ლოცვებმა მისი სულიერება აამაღლა? ლოცვა უზენაესთან სუფთა მდინარეს ჰგავს, რომელშიც ადამიანი დღეში ხუთჯერ დასაბანად შედის. თქვენ კი ამის შემდეგ ფიქრობთ, რომ მის სხეულზე ჭუჭყი დარჩება? თქვენ ვერ გაიგებთ, მათ მიერ შესრულებულმა ლოცვებმა სამოთხის რომელ სართულამდე აამაღლა!“ (მუვათთა „ქასრუ-ს-სალიათი“, 91).

ერთხელ ებუ ტალჰამ (ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) ბაღში ლოცვას ასრულებდა. უცებ მან ჩიტი შენიშნა, რომელიც ხეებს აქეთ-იქით აწყდებოდა. იგი თვალყურს დიდხანს ადევნებდა, შემდეგ გონს მოეგო და ლოცვას მიუბრუნდა. მაგრამ დაავიწყდა, რამდენი მუხლი ილოცა: საკუთარი ქონება მისთვის გონების გაფანტვის მიზეზი გახდა, მან თავი დაავიწყა. ის შუამავალთან მივიდა, მომხდარის შესახებ მოუთხრო და მოინანია: „ო, ალლაჰის შუამავალო! დაე, ჩემი ქონება ალლაჰისთვის გაღებული მონყალეა იყოს. ამით თქვენი შეხედულებისამებრ ისარგებლეთ: გაცივით, ვისთვისაც გასურთ!“ (მუვათთა „სელიათი“, 69).

წმინდა ომარი, ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი, თავის მოადგილეებს წერდა: „ჩემთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი საქმე ლოცვაა. ის, ვინც მას ყველა წესების დაცვით შეასრულებს, თავის რელიგიას აუცილებლად დაიცავს. ის, ვინც ლოცვას მიატოვებს, ალლაჰის სხვა ბრძანებებსაც არაკეთილსინდისიერად შეასრულებს.“ (მუვათთა, „ვუჟუთუს“-სელიათი, 6)

მისვარ ბინ მაჰრამმა (ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) გაიგო, რომ ომარ ბინ ჰათთაბი დაჭრილი იყო და მის მოსანახულებლად წავიდა. მან უგონოდ მწოლიარე თავისი მეგობარი დაინახა და იქ დამსწრე-

თაგან მისი ჯანმრთელობის ამბავი გაიგო. ავადმყოფის მდგომარეობა სავალალო იყო. მისვარ ბინ მაჰრამმა თქვა: „მას სალოცავად მოუწოდეთ. მას თქვენ ვერაფრით გააღვიძებთ, გარდა სალოცავად მოწოდებისა“. ამის შემდეგ ომარ ბინ ჰატტაბი ფეხზე წამოდგა და წარმოთქვა: „დიახ, ჭეშმარიტად ისლამის წილხვედრი წართმეული აქვს მას, ვინც ლოცვის შესრულებას თავი დაანება“ (ჰაი-სამი, I, 295; მუვათთა, „თაჰარათი“, 51; იბნ-ი-სადად, III, 35).

ღვთისმოსავი ალი თავის ქვეშევრდომებს არიგებდა: „ყველაფერი დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ ასრულებთ ლოცვას.“

ერთხელ, ალი იბნ აბდურრაჰმანი და სხვა თანამიმდევრები ენეს ბინ მალიქთან (ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) წავიდნენ. თანამიმდევრებმა ის შუადღის ლოცვის შესრულებისას იხილეს და დაინტერესდნენ, რატომ დაიწყო მან ლოცვა მაშინ, როცა ჯერ კიდევ ამდენი დრო ჰქონდა. მან თავისი მოქმედება შუამავლის დარიგებით ახსნა: „შემდგომისათვის დატოვებული ლოცვა ორპირებისაა! ეს მათი ლოცვაა, ვის გულებშიც ორპირობის მარცვალია. ისინი სხედან და ელოდებიან, ხოლო როგორც მზე ჩასვლას დაიწყებს და ეშმაკის ორ რქას შორის გაივლის, მხოლოდ მაშინ წამოდგებიან და ლოცვას სწრაფად დაიწყებენ. ისინი იმ ჩიტის მსგავსნი არიან, რომელიც ჩქარობს, ყველაფერი აკენკოს, რაც კი მის წინ არის. ამიტომ უზენაესს თავის ლოცვაში ძალიან ცოტანი გაიხსენებენ“. (მუვათთა, ყურანი-ქერიმი, 46; მუსლიმი, „მესაჯიდი“, 195).

შუამავლის რჩევებსა და დარიგებებს თანამიმდევრები დიდი ყურადღებით ეპყრობოდნენ. ლოცვის შესრულებისას ისინი ცდილობდნენ, ყველა რუქული სრულყოფილად შესრულებინათ, ყიამის დროს სწორად დამდგარიყვნენ და სეჯდე გაეკეთებინათ. ერთხელ, ჰუზეიფე (ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) მეჩეთში შევიდა და მლოცველი ადამიანი დაინახა, რომელიც რუქულსა და სეჯდეს ბოლომდე არ აკეთებდა. მას შემდეგ, როგორც კი მამაკაცმა ლოცვა დაამთავრა, ის მასთან მივიდა და ჰკითხა:

„- რახანია, რაც ლოცვას ამ სახით ასრულებ?

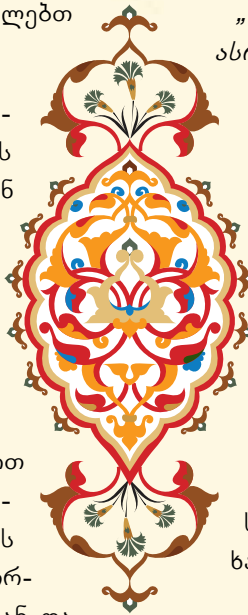
- დიდი ხანია, -უპასუხა მან.

- მაშინ შენ დიდი ხანია ლოცვა სრულად არ შეგისრულებია. თუ შენ სიკვდილამდე ასეთი ფორმით გააგრძელებ ლოცვის შესრულებას, მაშინ მოკვდები ადამიანად, რომელმაც მუჰამედ შუამავლის დარიგებები არ აღიქვა და საკუთარ თავზე არ მიიღო.“

ჰუზაიფამ მამაკაცს ლოცვის სწორად შესრულება ასწავლა და ხაზგასმით აღნიშნა:

„- ადამიანს ლოცვის თავისუფლად შესრულება შეუძლია, მაგრამ ერთი პირობით, რომ რუქულსა და სეჯდეს ყოველგვარი შეცდომების გარეშე და ყველაზე სრულყოფილი სახით გააკეთებს.“ (აჰმედი, V, 384; ბუჰარი, „ეჰანი“ 119, 132, „სალიათი“, 26).

კეთილდღეობის ეპოქის მუსლიმები ნათესაურ კავშირებს, მეგობრობასა და რწმენით ძმობას (რომლებიც ქედმაღლობის საგანი, სიამაყის გამოვლინებისა და ხში-

რად შიდა ომების დანაშაულის საბაბიც კი იყო) უპირატესობას ანიჭებდნენ. შემდეგ კი მათ მთელ საზოგადოებას უჩვენეს მაგალითი, თუ როგორ შეიძლება ერთად ცხოვრება კონფლიქტების გარეშე, სიმშვიდითა და ნეტარებით. ყოველდღიურ ცხოვრებაში ამ ერთობის აშკარა გამოვლინებაა ლოცვა, რომელსაც მუსლიმები ჯამაათით (ჯგუფურად) ასრულებენ.

მუჰამედ შუამავალი თავისი ჯამაათის საქმიანობით კარგად ინფორმირებული იყო. ჯერ კიდევ იმამობის დროს, როდესაც მისი თანამიმდევრებიდან რომელიმე ლოცვაზე არ მოდიოდა, მას მაშინვე მოიკითხავდა. იგი შეკრებილთ კითხვით მიმართავდა: „სად არის თქვენი ამხანაგი?“ თუ რომელიმე მათგანი ავად იყო, მაშინ იმამი ლოცვის შესრულების შემდეგ მის მოსანახულებლად მიდიოდა. შუამავალი ცდილობდა, ადამიანებს პრობლემების მოგვარებაში დახმარებოდა, ამიტომ ის მათთან სახლში ხშირად მიდიოდა. ის თავის უმმეთს ლოცვის ჯამაათით შესასრულებლად მოუწოდებდა: „თუ ხედავთ, რომ ერთმა ადამიანმა მეჩეთში მუდმივად მისვლა თავის ჩვეულებად აქცია, მაშინ დაუდასტურეთ, რომ იგი მორწმუნეა.“ „გამჩენის მეჩეთში ყოველთვის მხოლოდ მისი მორწმუნეები მოდიან“ (იბნ მაჯა, „მესჯიდი“, 19).

წმინდა ყურანში ნათქვამია: „მხოლოდ ის ააგებს ალლაჰის სამლოცველოებს, ვინც ირწმუნა ალლაჰი, დღე უკანასკნელი და აღავლინა ლოცვა, გაიღო ზექათი და არ აქვს შიში, გარდა ალლაჰისა. ეგების ჭეშმარიტ გზაზე მავალნი იყვნენ ეგენი!“ (სურა „თევებ“, 9/18).

აბდულლაჰ ბინ მესუდი ამბობდა: „მეარმინახავს არცერთი ადამიანი, ვინც ლოცვის ჯამაათით შესრულებას თავს არიდებდეს, გარდა ფარისევლისა, რომელიც ცნობილია თავისი ორპირობით. ვფიცავ ალლაჰს, ავადმყოფი ადამიანიც კი, რომელიც ერთ ნაბიჯს ძლივს დგამს, ორი ერთმორწმუნის დახმარებით მეჩეთში მოდის, დგება მწკრივში და ლოცვას ჯამაათით ასრულებს“ (მუსლიმი, „მესჯიდი“, 256-257).

მუჰამედ შუამავლის დროს ორი მუსლიმანი ცხოვრობდა. ერთ-ერთი მათგანი ვაჭარი იყო, ხოლო მეორე – მჭედელი. როდესაც ვაჭრის ჯიხურამდე ეზნის ხმა მოაღწევდა, ის მაშინვე სასწორს გვერდზე გადადებდა და სასწრაფოდ შუამავლის მეჩეთში მიდიოდა. თუ მჭედელი გაიგონებდა ლოცვის მოწოდებას, მაშინ ის ჩაქუჩს, გაცხელებულ რკინას ქურაში ტოვებდა და ჯამაათთან ერთად ლოცვის შესასრულებლად მიიჩქაროდა. ამ ადამიანებისა და მათი მსგავსების განსადიდებლად უზენაესმა ალლაჰმა შემდეგი აიათი გარდმოავლინა: „კაცო, რომელთაც ვაჭრობა და ყიდვა-გაყიდვა ვერ მოსწყვეტს ალლაჰის ხსენებას, ლოცვის აღვლენასა და ზექათის გაღებას, მათ ეშინიათ დღის, როცა შეძრწუნდება გულნი და თვალნი“ (სურა „ნური“, 24/37) („ქურთუბი, XII, 184).

ერთხელ იბნ მესუდი (ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) ბაზარში მივიდა და მუსლიმები დაინახა, რომლებმაც გაიგონეს, თუ არა ეზანის ხმა, თავიანთი ნივთები დატოვეს და მეჩეთში გაიქცნენ. მან ასე წარმოთქვა: „აი ის ადამიანები, რომლებსაც უზენაესი ალლაჰი სურა „ნურის“ 37-ე აიათში აქებდა (ჰაისამი, VII, 83)

თავსაფარი

ქალის ნამუსის ფარია

თავსაფრის, როგორც ქალის ერთ-ერთი სამკაულის, დანიშნულება მისი უცხო და ავი თვალისგან დაცვაა. თავსაფრის ტარების ძირითადი მიზანი უზენაესი ალლაჰის კმაყოფილების დამსახურებაა. ქალისთვის ისლამის შესაბამისი ჩაცმულობა არა თავისუფლების შეზღუდვას, არამედ მისი ღირსებისა და ნამუსის დაცვას ისახავს მიზნად. უზენაესი ალლაჰი ამ თემასთან დაკავშირებით ბრძანებს:

„ჰეი შუამავალო! უთხარი შენს ცოლებს, ქალიშვილებს და მორწმუნე კაცთა ცოლებს, რომ მოისხან საბურველი! ეს უფრო ახლოსაა, რომ უკეთ გამოსაცნობი იყვნენ და არ მიაყენონ შეურაცხყოფა. და ალლაჰი შემნდობია, მწყალობელი!“ (სურა აჰზაბი, აიათი 59)

ისლამი, იმ ბრძანებიდან გამომდინარე, რომელიც ქალს თავსაფრის ტარე-

ბისკენ მოუწოდებს, მიზნად ისახავს მის დაცვას, მისი როლის ამაღლებასა და ღირსეულ პიროვნებად გადაქცევას. აშკარაა, რომ დაფარვით ვცდილობთ იმის დაცვას, რაზეც არ გვინდა გარემოებამ უარყოფითად იმოქმედოს, ნმინდა ყურანში, სურა „ნურის“ 31-ე აიათში ნათქვამია:

„და უთხარი მორწმუნე ქალებს, მოარიდონ თვალნი მათნი აკრძალულს და დაიცვან ნამუსი მათნი და არ გამოაჩინონ თავიანთი სამშვენიებო, გარდა მოჩანს რაც მისგან... „

მორწმუნეთა დედა, ძვირფასი აიშე, (რ.ა.) თავსაფრის ტარების ბრძანების ზეგარდმოვლენის შემდგომ პერიოდს ასე ხსნის: „უზენაესი ალლაჰი იყოს კმაყოფილი მუჰაჯირი ქალებით! აიათის ზეგარდმოვლენისთანავე მათ კაბებს ბოლოები შემოაჭრეს და მისგან თავსაფარი გააკე-

თეს“.

უკეთილშობილესი შუამავალი ბრძანებს:

„უზენაესი ალლაჰი თავსაფრის გარეშე ზრდასრული ქალის შესრულებულ ლოცვას არ მიიღებს“.

დაფარვაში იგულისხმება ის, რომ არ უნდა ჩანდეს სხეული და არ უნდა იკვეთებოდეს მისი ფიგურა. თუ ტანსაცმლის მიღმა შესაძლებელია კანის ფერის გარჩევა, ეს დაფარვად არ ითვლება, ვინაიდან ქალი ამ დროს უცხო მამაკაცისთვის მიმზიდველი ხდება.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მუსლიმმა ქალმა, სუსტი სქესის წარმომადგენლისთვის განკუთვნილ ჩაცმულობასა და ქცევებს ყურადღება უნდა მიაქციოს. ის არ უნდა ილტვოდეს მამაკაცისთვის განკუთვნილი ტანსაცმლის ჩაცმისკენ და მისთვის დამახასიათებელი ქცევებისკენ. ყოველი სქესის წარმომადგენელი მაშინ არიან ღირსეულნი, როცა თავისთვის განკუთვნილი ქცევებისა და თვისებების

მატარებელნი არიან. გამომდინარე აქედან, ყველა ქალი ვალდებულია, სუფთა და სადა ჩაცმულობით სხვებისთვის სამაგალითო იყოს. ისლამი სწორედ ასეთ ქალებს, რომლებიც სხვების მიმართ პატივისცემასა და გულისხმიერებას იჩენენ, ადიდებს და სამოთხეში ადგილის დამკვიდრებას უმახარობლებს.

ყველა ღვთიური რელიგია მრუშობას კრძალავს და დიდ ცოდვად მოიხსენიებს, ქალების უბინობისა და უმანკოების დასაცავად სხვადასხვა გზებს გვთავაზობს, ერთერთი მათგანი საფარველია. ქალი ლამაზი სქესის წარმომადგენელია, ამიტომაც თავისი სილამაზეები უნდა დაფაროს, რათა უამრავი ცოდვის მიზეზი არ გახდეს, მიზეზი ოჯახების დანგრევისა. ღმერთმა სხეულის დაფარვის სურვილი ყველა ადამიანს ბუნებით უბოძა, მხოლოდ დროთა განმავლობაში დაკარგეს მათ ეს შეგრძნება.

წმინდა ადამმა და ევამაც იგრძნეს ამის აუცილებლობა. უზენაესი ალლაჰი ამ თემასთან დაკავშირებით ბრძანებს:

„ჰეი, ადამის შვილნო! ჩვენ მოგივლინეთ თქვენ სამოსი თქვენთა სარცხვინებელთა დასაფარად და შესალამაზებლად და ღვთისმოშიშობის სამოსელი, სწორედ ესაა უკეთესი. აი, ესაა ალლაჰის აიათები, ეგების გულისხმაჰყონ მათ! „(სურა „არაფი“ 26-ე აიათი).

„ჰეი, ადამის შვილნო! არ გაცდუნოთ ეშმაკმა, როგორც თქვენი მშობლები გამოიყვანა სამოთხიდან, სამოსი გახადა, რათა მათთვისვე თავიანთი სარცხვენელი ეჩვენებინა. შეჭველად, იგი და მისი ხროვა გხედავთ იქიდან, საიდანაც თქვენ მათ ვერ ხედავთ. შეჭველად, ჩვენ მეგობრებად დავუდგინეთ ეშმაკნი მათ, რომელთაც არ ირწმუნეს.“ (სურა „არაფი“ 27-ე აიათი).

დაფარვა გვიცავს არასასურველი მზერისგან, ადამიანს უნდა ჰქონდეს სირცხვილისა და ზრდილობის შეგრძნება, რაც თავისთავად დაფარვას მოითხოვს.

ყადირის ღამე

ისლამის რწმენის მიხედვით, ალლაჰმა პირველი აიათები ანგელოზ ჯებრაილის მეშვეობით ჩვენს შუამავალ მუჰამედს ნუჟის მთაზე, ჰირას გამოქვაბულში, ზეშთაგონა. ზეშთაგონებული პირველი აიათები ალაყ სურას პირველი ხუთი აიათია.

როცა შუამავალი მუჰამედი (ს.ა.ს) 40 წლის ასაკს მიუახლოვდა, ნუჟის მთაზე, ჰირას გამოქვაბულში განმარტოვდებოდა და ღმერთს ადიდებდა, ეს გრძელდებოდა 1-2 წელი. 610 წელს, რამაზნის თვის ერთერთ ღამეს (ყადირის ღამეს), პირველი ზეშთაგონება მოველინა, რასაც სხვებიც მოჰყვა და ეს გრძელდებოდა 23 წლის განმავლობაში, და ბოლოს ჩამოყალიბდა ყურანის სახით.

ყურანის (მექაში მოვლენილ) 97-ე სურაში ამ ღამეზეა საუბარი, ამიტომაც სურას — ყადირის სურა დაერქვა, ხოლო ღამეს — ყადირის ღამე. სურაში მოხსენებულია ამ ღამის განსაკუთრებულობა, რომ იგი ათას თვეზე მეტად სარგებლიანია.

1. უეჭველად, ჩვენ გარდმოვავლინეთ იგი ყადირის ღამეს!
2. რას გამცნობს შენ, რას ნიშნავს ყადირის ღამე?
3. ყადირის ღამე ათას თვეზე უკეთესია!
4. ღმერთის ნებით გადმოდიან ანგელოზები და სული ყოველი ბრძანების შესასრულებლად.
5. ის ღამე, ცისკრის ამოსვლამდე, მშვიდობითა და ბედნიერებითაა აღსავსე!

ეს ღამე რომ რამაზნის თვეშია, ამას ადასტურებს სურა ბაყარას 185-ე აიათი, რომელშიც უდიდესი ალლაჰი ბრძანებს:

„რამადანის თვეა, რომელშიც ზემოველინა ყურანი ჭეშმარიტ გზად ხალხისთვის და ცხად ცნობარად ჭეშმარიტი გზისა

და განმასხვავებლად ჭეშმარიტებისა მცდარისგან“...

რამაზნის თვის მერამდენე ღამეა ყადირის ღამე?

ამის ზუსტი მტკიცებულება არ არსებობს, მაგრამ ხალხში გავრცელებული ვერსიის მიხედვით, ეს 27-ე ღამეა. თუ შუამავლის ჰადისებს გადავხედავთ, დავინახავთ შუამავლის ბრძანებას: „თქვენ ყადირის ღამე რამაზნის თვის ბოლო 10 დღის შიგნით, კენტი რიცხვის ღამეებში, მოძებნეთ“. ესე იგი ზუსტი დრო თვით შუამავალმაც არ იცოდა, ის რამაზნის თვის ბოლო 10 დღეშია მოქცეული. ძვირფასი აიშე (რ.ა) ამბობდა, რომ შუამავალი რამაზნის თვის ბოლო 10 დღეს უფრო მეტად ღვთისმსახურებით იყო დაკავებული და ოჯახის წევრებსაც იმავეს მოუწოდებდა. ძირითადად, ალლაჰს ასე ევედრებოდა: „ო, ალლაჰო, შენ მპატიებელი ხარ, ხელგაშლილი ხარ, გიყვარს პატიება, მეც მაპატიე“.

ამ ღამისათვის რაიმე განსაკუთრებული ღვთისმსახურება არ არსებობს, მაგრამ ამ ღამის სიდიადე ყურანის მოვლინებამ განაპირობა. რადგანაც ყურანის ზეგარდმოვლენა ერთ ღამეს ათას თვეზე სარგებლიანს ხდის, უნდა წარმოვიდგინოთ ის ადამიანი, რომელიც ყურანს გულით და გააზრებულად მიიღებს, რამდენად ძვირფასი გახდება. ათასი თვე - 83 წელი და 4 თვეა. წარსულში დიდებული ადამიანების მიერ მთელი სიცოცხლის განმავლობაში გაკეთებული სიკეთის ერთ ღამეზე გაკეთების საშუალება მოგვცა უდიდესმა ღმერთმა, ამიტომაც ასეთი ძვირფასი ღამის ძილში გატარება არ შეგვეფერება. შუამავალი თანამიმდევრებს უყვებოდა ისრაილისშვილთაგან ერთერთი მეზრძოლის ამბავს, რომელიც ათასი თვის მანძილზე ალლაჰისთვის იბრძოდა, ბრძო-

მხედვე იმას, რაც ზემოთაგვისა შენი ღმერთისგან.
უძველად, ალლაჰი უწყის, რასაც თქვენ სწადიხართ!
და მიენდე ალლაჰს, რამეთუ ალლაჰი კმარა მფარველად!
(33/2-3)

ლის ველზე მუდამ შეიარაღებული იდგა და მზად იყო, ურწმუნოთა წინააღმდეგ ებრძოლა. თანამიმდევრები ამის გაგონებაზე გაკვირვებულნი დარჩნენ და მათი ღვთისმსახურება იმ მეზრძოლთან შედარებით ძალიან ცოტა მოეჩვენათ, ამ დროს მოევლინა სურა ყადირი, რომლის მიხედვითაც ერთი ღამის მსახურებით შეძლებდნენ ასეთი მადლის მოპოვებას, ამან კი ისინი ძალიან გაახარა.

ერთ-ერთი სხვა მოსაზრებით, შუამავალი თანამიმდევრებს უყვებოდა ისრაილისშვილთაგან 4 ადამიანის 80 წლის განმავლობაში უცოდველად შესრულებული ღვთისმსახურების ამბავს, რომელზეც თანამიმდევრები გაოცებულნი დარჩნენ. ამ დროს ანგელოზი ჯებრაილი მოვიდა და შუამავალს უთხრა: „ეი მუჰამმედ, შენი თანამიმდევრები გაოცდნენ იმ 4 ადამიანის შესრულებული ღვთისმსახურებით. ალლაჰ-

მა კი შენ მოგცა მასზე ბევრად უკეთესი“ და ნაიკითხა ყადირის სურა და ბრძანა: „აი, ეს შენს თანამიმდევრებს რომ გაუკვირდეთ, იმაზე ბევრად უკეთესია“.

არსებობს ასეთი მოსაზრებაც, რომ შუამავალს აჩვენეს სხვა შუამავალის თანამიმდევრების სიცოცხლის ხანგრძლივობა. თანამიმდევრების მოკლე სიცოცხლის ხანგრძლივობამ და ამ მოკლე დროში შესრულებულმა საქმეებმა იგი დააფიქრა და დააღონა, სინამდვილეში ვერაფრით ვერ გაუტოლდებოდა სხვა დანარჩენებს. უდიდესმა ალლაჰმა კი თავის საყვარელ შუამავალს ყადირის ღამე მისცა, რომელიც ათას თვეზე უფრო სარგებლიანია.

დიახ, რამაზნის თვეში, რომელშიც ყადირის ღამეც არის, თითოეულ ჩვენგანს შეუძლია, ამ თვის და ამ ღამის მომსახურებით მთელი 80 წლის განმავლობაში საკეთებელი მადლი მოიპოვოს და გადაარჩინოს როგორც საკუთარი თავი, ასევე ირგვლივ მყოფნიც.

როგორ შევასრულოთ ამ ღამის ღვთისმსახურება?

ამ ღამეს, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, რაიმე განსაკუთრებული ლოცვა არ არსებობს. სხვადასხვა სწავლული სხვადასხვა თანამიმდევრობით გვასწავლის ლოცვებს, მაგრამ მათში ყველაზე უკეთესია სურვილისამებრ, ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვების მიზნით, გულისყურით შესრულებული ღვთისმსახურება რაოდენობის განუსაზღვრელად (ზოგი ორი მუხლი ლოცვით შემოიფარგლება, ზოგი უფრო მეტით). ასევე ცოდვების მიტევებისათვის ღმერთს დიდხანს შევევედროთ ისე, როგორც შუამავალი ევედრებოდა: „ო, ალლაჰო, შენ მპატიებელი ხარ, ხელგაშლილი ხარ, გიყვარს პატიება, მეც მაპატიე“. ასევე შევევედროთ ღმერთს, რომ სწორად მიიღოს დღემდე ჩვენ მიერ, ხარვეზებით შესრულებული ღვთისმსახურებები.

უდიდესი ალლაჰი იყოს თითოეული ჩვენგანის მფარველი და გადამრჩენი, მან შეგვახვედროს და მიგვაღებინოს ჩვენი წილი ყადირის ღამის მადლი.

 ზენიჭი ხოჭოყვანიძე

ფითრის მნიშვნელობა

„ფითრა“ სიტყვიერად მარხვის ხსნილებას, რამაზნის თვეში ღარიბებზე დახმარებას ნიშნავს.

ფითრის სადაყა, მარხვის სავალდებულოდ დაწესდა ჰიჯრეთის მე-2 წელს, შაბანის თვეში, ზეჟათამდე.

ჩვენს საზოგადოებაში „ფიდიე“ სიტყვასაც იყენებენ. „ფიდიე“ ზოგიერთი ღვთისმსახურების შეუსრულებლობის, ან ღვთისმსახურების შესრულების ნაკლოვანების სანაცვლოდ რელიგიურ-ფინანსური ვალდებულებაა. ვისაც მარხვა არ შეუძლია, ან ძალიან მოხუცებულია, ან კიდევ მისი გამოჯანრთელება, ექიმების თქმით, უიმედოა, ვერ გააგრძელებს მარხვას, ამიტომ ყოველი დღის სანაცვლოდ „ფიდიეს“ გასცემს. ყურანში უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

მარხვა გევალებათ განსაზღვრულ დღეებში. თუ რომელიმე თქვენგანი ავადაა, ან მგზავრია, იმარხულოს ამდენივე სხვა დღეებში. ხოლო იმათ, ვინც მარხვას ვერ უძლებს, მას შეუძლია დღეში ერთი ღატაკის დაპურება. თუ ვინმე საკუთარი სურვილით იქმს სამადლოს, ეს მისთვისაა უკეთესი. და რომ იმარხულოთ, ეს თქვენთვისაა უკეთესი, თქვენ რომ იცოდეთ (ყურანი 2/184).

ფითრის სადაყა დღეში ერთი კაცის საშუალოდ გამოკვებაა, ან შესაბამისი საკვების ღირებულების ფულის გადახდაა. ვისაც ამის საშუალება არა აქვს, ალლაჰისგან პატიებას ითხოვს.

ფითრის შესახებ ჰადისები:

აბდულლაჰ იბნ ომარი ასე გადმოგვ-

ცემს: „მუჰამმედ შუამავალმა (ს.ა.ს) ფითრის გაცემა ბაირამის ლოცვამდე გვიბრძანა“ (შეკანი ნეილულ ვეთარ IV, 183).

ისევე აბდულლაჰ იბნ ომარი გადმოგვცემს: „მუჰამმედ შუამავალმა (ს.ა.ს) ფითრისთვის 1 სა (საზომი ერთეული იმ დროისათვის) ხურმისა და ქერის გაცემა მონაზე, კაცზე, ქალზე, უმცროსებსა და უფროსებზე ბრძანა და ამის გაკეთება ბაირამის ლოცვამდე დაანება“ (ბუჰარი. ზეჟათ 76. მუსლიმ. ზეჟათ 12).

ეზუ საიდ ელ-ჰუდრის გადმოცემის თანახმად, ერთერთ ჰადისში ფითრის საკვების სახეობა და რაოდენობა შემდეგნაირად განისაზღვრება: „ჩვენ მუჰამმედ შუამავალის (ს.ა.ს) დროს ფითრისთვის 1 სა საკვებს გავსცემდით. მაშინ ჩვენი საკვები იყო ქერი, გამხმარი ყურძენი, ხურმა და ქეში (გამოხდილი ყველი)“ (ბუჰარი. ზეჟათ 74. ა. იბნ ჰანბელი III. 73. 98).

იბნ აბბასი ერთერთ ჰადისში ასე გადმოგვცემს: „რესულულლაჰმა (ს.ა.ს.) მარხულების ბილნი და უხამსი მეტყველების პატიებისა და ღარიბების დაპურებისთვის ფითრა სავალდებულოდ დააწესა, ფითრას ვინც ბაირამის ლოცვამდე გადაიხდის, ჩაეთვლება, ვინც ლოცვის შემდგომ გადაიხდის, სადაყად ჩაეთვლება“ (ბუჰარი. ზეჟათ, 71. 71. 77, მუსლიმ, ზეჟათ, 12. 13. 16). აბდულლაჰ იბნ სალეზე ასე გადმოგვცემს: „რესულულლაჰმა (ს.ა.ს.) რამაზან ბაირამის ლოცვამდე ორი დღით ადრე, ერთ-ერთი საუბრის დროს, ბრძანა: „ხორბლის, ქერისა და ხურმის 1 სა სადაყად გაე-

ცით“ (ა. იბნ. ჰანბელი. V. 432).

რომელი საკვები გაიცემა ფითრის სადაყად?

1) ქერი, ფინიკი ხურმა და გამხმარი ყურძენი — რაოდენობა 3 კგ, ან 3,33 კგ.

2) ხორბალი — რაოდენობა 1.5 კგ ან 1.66 კგ.

ამ პროდუქციის სანაცვლოდ მათი ღირებულების ფული, ან სხვა რამეც გაიცემა, მაგრამ უფრო უკეთესია ღარიბებისთვის საჭირო საკვების გაცემა.

ფითრის სადაყა ვისზე გაიცემა?

ფითრა, ნებისმიერ შემთხვევაში, ზეპათის მსგავსია. ყურანში წერია: „უეჭველად, მოწყალეხანი სავალდებულოა ალლაჰისგან და განკუთვნილია:

1. უპოვართათვის,

2. ღატაკათათვის,

3. ასევე იმათთვის, ვინც ამ საქმითაა დაკავებული,

4. ვისი გულების მოგებაც შესაძლებელია,

5. მონათათვის,

6. ასევე ვინც ვალშია,

7. ვინც ალლაჰის გზას ადგას

8. და მგზავრთათვის, და ალლაჰი ყოვლისმცოდნეა, ბრძენია! (სურა თევებე 9/60)

ფითრის გაცემა შენ ახლოს მყოფ ღარიბებზე უფრო კარგია.

ფითრის სადაყა ვისზე არ გაიცემა?

ფითრის სადაყა, სურა თევებს მე-60 აიათის მიხედვით, ზემოთ აღნიშნული პირების გარდა არავისზე არ გაიცემა. ასევე დედაზე, მამაზე, ბებიაზე, ბაბუაზე, შვილზე, შვილიშვილზე და ამათ შვილებზე ფითრის სადაყა არ გაიცემა.

✍ ზოინამ ქამადაძე

ცნობილი მუსლიმი ქალბატონები და მათი როლი ისლამის გაშროცელებაში

ისლამის ისტორიაში გვხვდება ძალიან ბევრი ცნობილი ქალბატონი, მათ დიდი როლი მიუძღვით ისლამის გავრცელებაში, ამ მხრივ განსაკუთრებით გამოირჩევიან საჰაბე ქალბატონები. ისინი იყვნენ სწავლული ქალბატონები, არამარტო რელიგიურ, არამედ სხვადასხვა სფეროს ცოდნასაც ფლობდნენ, როგორცაა: მათემატიკა, ფილოსოფია, მედიცინა და ა.შ. და რომლებმაც შემდგომში არაერთი მოსწავლე აღზარდეს. შუამავლის გარდაცვალების შემდეგ მსჯელობდნენ და დასკვნებიც კი გამოჰქონდათ სხვადასხვა საკითხებზე.

საჰაბე ქალბატონებს შორის განსაკუთრებით გამოირჩევიან მუსლიმთა დეებად ნოდებულნი შუამავლის ცოლები. მათი ღვაწლი ისლამის გავრცელებაში შეუფასებელია.

ძვირფასი ჰატიჯე

ძვირფასი ჰატიჯე პირველთა შორის პირველად ნოდებული, შუამავლის პირველი ცოლი და პირველი მუსლიმია.

ჯერ კიდევ უმეცრების ხანაში ჰატიჯე გამოირჩეოდა თავისი გონებამახვილობითა და თავშეკავებულობით, წმინდა და ჰუმანური სულით. არაბები მას მეტსახელად ტაჰირას, ანუ სუფთას, უმანკოს ეძახდნენ, ძვირფასი ჰატიჯე მდიდარი და წარმოსადეგი ოჯახიდან

იყო, გარდა ამისა, პირველი მეუღლის გარდაცვალების შემდეგ დიდძალი ქონება დარჩა, იგი მარტოდ განაგებდა თავის საქმეებს შუამავალთან ქორწინებამდე, ძვირფასი ჰატიჯე თავმდაბალი და ყოველმხრივ მოხერხებული იყო. 40 წლის ასაკში შუამავლის სანდოობით მოხიბლულმა ქორწინება შესთავაზა, შუამავალთან ერთად 25 წელი იცხოვრა. მათ 6 შვილი ჰყავდათ, როდესაც შუამავალი ჰირას გამოქვაბულში მიდიოდა და იქ დიდ დროს ატარებდა, ნაცვლად იმისა, რომ უკმაყოფილება გამოეხატა, პირიქით, ეხმარებოდა და გვერდში ედგა. ჰატიჯე შუამავალს გამოქვაბულში საკუთარი ხელით უზიდავდა საკვებს. ჰირას გამოქვაბული მექქადან 4-5 კმ-ია.

მისი დამოკიდებულება შუამავლისადმი პირველი ზეშთაგონების დროს მის გონებამახვილობაზე მეტყველებს, „გიხაროდეს, ეი, მუჰამედ, შენ ამ ხალხისთვის გამოგზავნილი შუამავალი ხარ.“

ძვირფასი ჰატიჯე მტკიცე და გულწრფელი მორწმუნე იყო, მან დაკარგა შვილები, მაგრამ ამას თავისი რწმენის სიმტკიცეზე არ უმოქმედია.

მიუხედავად იმისა, რომ წინააღმდეგობის წლებში შეეძლო არ ყოფილიყო შუამავლის

გვერდით პირიქით, მან თავისი ქონება ისლამსა და მუსლიმებს მიუძღვნა ისე, რომ შუამავალმა პატიჯეს გარდაცვალების შემდეგ მისი სუდარის ფულიც კი ისესხა, მისი ხელგაშლილობა უსაზღვრო იყო, იგი შიმშილისგან დაავადდა და მალევე გარდაიცვალა. მიუხედავად იმისა, რომ ისლამის ისტორიას ახსოვს ბევრი მტკივნეული მოვლენა, ძვირფასი პატიჯეს გარდაცვალების წელს მოიხსენიებენ მწუხარების წლად.

შუამავალი ხშირად თავის ცოლებს ძვირფას პატიჯეზე უყვებოდა, პატიჯის სცემდა და მის ახლობლებს ხშირად ინახულებდა. ერთხელ ძვირფასი აიშე უებნება შუამავალს: *„ეი, შუამავალო, ალლაჰმა პატიჯეზე უკეთესები გიბოძა, შენ კი დღესაც გახსოვს იგი.“ შუამავალმა უპასუხა: „ეი, აიშე, ალლაჰს ჩემთვის პატიჯეზე უკეთესი არ მოუცია, მაშინ, როდესაც ჩემი არავის სჯეროდა, მან ჩემი ინამა, მაშინ, როდესაც ადამიანებმა გამრიყეს, მან თავისი ქონება შემომწირა და ალლაჰმა მისგან შვილები მიბოძა.“ (ბუხარი ოენაკიბუ -ლ ენსარი 20).*

შუამავლის ამ სიტყვებიდან ნათლად ჩანს ძვირფასი პატიჯეს როლი ისლამსა და შუამავლის ცხოვრებაში. ასევე ერთ-ერთ ჰადისში შუამავალი ბრძანებს: *„ყველაზე საუკეთესო ქალი ზეციურ ქალბატონებს შორის იმრანის ქალიშვილი - მარიამია, ხოლო მიწიერ ქალებს შორის ჭუფეილიდის ქალიშვილი - პატიჯე“.* (ბუხარი, მუსლიმი, ფედაილუ ს საჰაბე 69)

ძვირფასი აიშე

აიშე შუამავლის ახლო მეგობრის ქალიშვილი იყო, მისი განსაკუთრებულობა მის მდიდარ ცოდნაში იყო. ზეშთაგონების დროს შუამავალთან ყველაზე ახლო პირი ძვირფასი აიშე იყო, მას ჰქონდა საუკეთესო გადმოცემისა და ახსნის უნარი. მან 2210 ჰადისი გადმოგვცა.

ძვირფასი უმმუ შერიქე

უმმუ შერიქე მასწავლებელი ქალბატონი იყო. მექქელ ურწმუნოების მხრიდან წამების მიუხედავად, მექქელ ქალებთან სახლებში დადიოდა და ისლამზე პატიჟებდა. ნიჭიერი, გმირი, შეუდრეკელი საჰაბე ქალბატონი იყო, მას, ყოველგვარი შიმშილისა და წამების მიუხედავად, არ დაუკარგავს რწმენის სიმტკიცე და სიყვარული. თავისი სიცოცხლე ისლამის ქადაგებას მიუძღვნა.

ძვირფასი ესმა ბინთი იაფუზი

ძვირფასი ესმა ენსარელი საჰაბეა, კარგი

მოსაუბრე, გულუხვი, ნიჭიერი ქალბატონი, შუამავლის ირგვლივმოყოფათაგანი იყო ჰათიბეთუნ ნისა, კარგი მოსაუბრე ქალი. ასე მოიხსენიებდნენ, რომ 81 ჰადისი აქვს გადმოცემული, არამარტო კარგი მოსაუბრე, არამედ გაბედული, მამაცი, შრომისმოყვარე იყო, ერთერთი საუკეთესო ვარსკვლავი იყო.

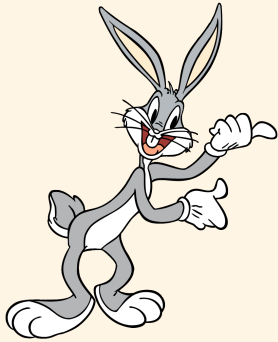
ძვირფასი რუფეიდე

პირველი მუსლიმი ექთანი ქალბატონი ესლემის ტომიდან იყო. იგი გამოირჩეოდა თავისი ნიჭიერებითა და შრომისმოყვარეობით. მან დააარსა კაცობრიობის ისტორიაში პირველი სამედიცინო ცენტრი, რითაც შესაძლებელი გახდა პირველად სამედიცინო განათლების მიღება. „სეიარ საჰრასი“ ისლამის მოსვლამდე, როგორც სხვები, კერპთაყვანისმცემელი იყო. მისი მეუღლე ხურმის ვაჭრობით ირჩენდა თავს. ახალი რელიგიის მოსვლის შესახებ მან ბაზრობაზე გაიგო და მეუღლეს უამბო. ძვირფასი რუფეიდე თავიდან უარყოფითად შეხვდა, ხოლო შემდეგ გადნევიტა ახალი რელიგიის შესახებ მეტი გაეგო და ძვირფას მუსაბ ბინ უმეირთან მივიდა. ძვირფასმა მუსაბმა მას ისლამის სინმინდეები აუხსნა. რუფეიდეს მოეწონა და ჰკითხა, ისლამში მისაღებია ჩემი მედიცინისადმი დამოკიდებულებაო. ძვირფასმა მუსაბმა მას უპასუხა: „შენ რითიც ხარ დაკავებული, ყველაზე წმინდა ჰუმანური საქმეა, ადამიანებზე დახმარება, მათ ჯანმრთელობაზე ზრუნვა. ისლამი კრძალავს ცრურწმენებს, იგი ადამიანების კეთილდღეობისათვის მოვლინებული რელიგიაა,“ მუსაბ ბინ უმეირის ამ პასუხის შემდეგ მან დარწმუნდა ისლამის ჭეშმარიტებაში და ქელიმეი შაჰადეთი წარმოთქვა. თავისი ცხოვრება მედიცინასა და ადამიანებს მიუძღვნა. ძვირფასმა რუფეიდემ თავისი სურვილით მიიღო მონაწილეობა ბედირის, უჰუდის, ჰენდეკის და ჰაიბერის ბრძოლებში, სადაც დაჭრილებს პირველად დახმარებას უწევდა, ეხმარებოდა ობლებსა და ინვალიდებს.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ისლამის ისტორიას ახსოვს არაერთი გმირი მართლმორწმუნე ქალბატონი, რომლებმაც უდიდესი წვლილი შეიტანეს არამარტო ისლამის გავრცელებაში, არამედ კაცობრიობის წარმტებასა და განვითარებაში.

საშუალო სასწავლო გეგმა

იკოვანთ სურათებს შორის 7 განსაკვეთება

წინა ნომრის პროგრამის პასუხები

თარგმულად

- რა ჰქვია გადმოცემის, სადაც შუამავლის, ნათესავი, გაკეთებული და მოწონებული ქედებია? [ხადისი]
- სამთავროს პირველი თვე რომელია? [რეგები]
- შუამავლი მუქამედი (სა.კ) ამოიღა; მოწონებენო, თქვენ ამნათს გიკოვებო, მს თუ კარგად ჩაქიდებთიო, გზას არ ასდებთიო! – რა იყო ეს ამნათი? [ელრანი]
- შუამავლის მექქადნ მდინაში გადასვლას ეწოდება: [პიჯრა]
- რა ჰქვია მუსლიმთა ლოცვაზე მოხმობას? [ეზანი]
- ქალაქი სადაც დიხადა შუამავალი მუქამედი (სა.ს)? [მუქა]
- რა ჰქვია იმ დროს, როცა მარცხისა ადამიანს ჰამ-სმის უფლება ეძლევა? [იფტარი]
- ელრანის 33-ე სურა? [პაზაბი]
- თვე, რომელშიც მუსლიმებისთვის მარცხა საცადებულო? [რამადანი]
- ელრანის პირველი სურას სახელი: [ფათიჰა]

უპეულად

- ქალაქი სადაც გარდაიცვალა შუამავალი მუქამედი? [მდინა]
- გამოცემის სახელი, რომელსაც შუამავალმა ებუ ბეჰირთან ერთად შეაფარა თავი? [სეფრი]
- რწმუნის პირობები რამდენია? [ეცხი]
- ვინ იყო ისლამის პირველი სასწავლებლის მასწავლებელი? [მუქამედი]
- სიტყვა მუსლიმის მნიშვნელობა? [მორჩილი]
- სიახლე რელიგიაში რომელიც შუამავლის დროს არ არსებობდა: [მიდათი]
- რა დევალათ მუსლიმებს პიჯრეთის მეთაე წელს? [პაჯოზა]
- ისლამის პირველ სასწავლებელს რა ჰქვია? [სეფრა]
- პირველი სამლოცველო დედაშიწა? [ქაბა]
- პირველი ზეშთაფიწების დროს შუამავალთან გამოცადებულმა ანგლოზმა (ჯიბრილმა) რა უთხრა? [იკითხე]